

Hertog Dr. Carl Theodor van Beieren. †

Na een lang en smartelijk ziekbed is aan de gevolgen van een chronische nierziekte, waarbij een linkszijdige longontsteking het einde kwam verhaasten, in Bad Kreuth, den 29sten November in den ouderdom van 70 jaar een man overleden, die ver buiten de grenzen van zijn woonplaats en vaderland bekend en bemind was, en zich door zijn opofferende werkzaamheid in den dienst der lijdende menscheid een plaats in het hart van zijn volk heeft verworven, zooals dit slechts weinigen grooten dezer aarde te beurt valt. „Den dokter" of „onzen dokter" noemde men algemeen den edelen hertog, die tijd en krachten zijn leven lang aan de armsten der armen wijdde, en de hulpmiddelen van rijkdom en zijn vorstelijke positie gebruikte, om de ellende zijner medemenschen zooveel mogelijk te helpen verzachten. In onzen tijd van eerzuchtig streven naar macht en aanzien een navolgenswaardig voorbeeld van zelfopoffering en toewijding in het ten uitvoer brengen van de taak, waartoe God hem talent, lust en krachten had geschonken!

Niet jong meer was Hertog Carl Theodor, toen hij, die door den dood van zijn vader Maximilian hoofd der hertogelijke lijn van het Beiersche vorstenhuis geworden was en geroepen scheen, een belangrijke rol in het staatsleven van zijn vaderland te spelen, het besluit nam, van alle politieke ambities af te zien, en, den drang zijns harten volgende, zich geheel aan den dienst der kranke menscheid te wijden, waarbij hem van het begin af voor oogen stond, zijn tijd en krachten bovenal in het belang van arme, hulp-behoevende ooglijders te gebruiken.

Met de energie, waardoor Hertog Carl Theodor ook in zijn verdere leven gekenmerkt was, werkte hij zich door de moeilijke studie der geneeskunde heen en promoveerde in het jaar 1880 aan de universiteit te München, waarna hij de beroemdste professoren van zijn tijd op het gebied der oogheelkunde bezocht. Hierbij had hij door zijn afkomst en de aanbeveling van zijn zwager, keizer Franz Jozef, (de hertog was een der jongere broeders van de overleden keizerin Elisabeth van Oostenrijk,) overal vrijen toegang, en ruimschoots gelegenheid, zijn kennis te vermeerderen en praktische vaardigheid in het uitvoeren van oogoperaties te verkrijgen, die hij dan later in eigen praktijk steeds meer volmaakte, en waardoor hij zulk een gelukkige hand verkreeg, dat hij met het uitvoeren van meer dan 5000 goed gelukte staaroperaties wel het hoogste cijfer bereikt heeft, dat ooit door een operateur bereikt is.

Het was voor een vakman een lust, den hertog bij de operaties bezig te zien, en trouwens de geheele behandeling der patiënten, zoowel wat de oordeelkundige toepassing van de praktische maatregelen ter geneezing, als wat den persoonlijken omgang met de zieken van zoozeer verschillenden stand, aard en leeftijd betrof, was voorbeeldig en leerrijk voor de vele artsen en studenten, die zijn spreekuren bezochten, en steeds door hem met voorkomendheid en welwillendheid werden ontvangen. Ook schrijver dezes had verscheiden jaren geleden — in 1893 — de gelegenheid en het voorrecht, hertog Carl Theodor te ontmoeten, en hem in zijn werkzaamheid als oogarts en philantroop gedurende eenige weken van nabij gade te slaan. De eigenlijke werkkring van den hertog was München, waar hij druk bezochte spreekuren hield, en Tegernsee, waar hij in de nabijheid van zijn kasteel een kliniek voor ooglijders en een ziekenhuis voor min- en onvermogenen

oprichtte, die hij al die jaren lang met groote geldelijke opoffering onderhouden heeft, en waarheen de zieken van heinde en ver stroomden, om door den vorstelijken oogarts behandeld en zoo noodig geopereerd te worden. Ook vermogende patiënten wees de hertog niet af, maar terwijl hij van hen geen betaling nam voor zijne diensten, liet hij hen medehelpen aan het verzorgen van de armen, aan wie hij zelf zijn beste krachten, zijn tijd en zijn geld wijdde.

Den vacantielijd, dien de hertog evenals elke arts met drukke praktijk zoo noodig had, bracht hij meestal in het schoone Meran, een badplaats in Tirol, door, waar hij in de schilderachtig aan den oever van de Passer gelegen villa, telken jare van het inspannend beroepsleven gedurende eenige weken uitrustte. Hier, in het milde klimaat, in de schoone omgeving te midden van een weelderigen plantengroei, maakte de vorstelijke familie uitstapjes te voet en te paard naar de omliggende bergen, bosschen en schoone punten, die er zoo talrijk zijn. Oude kasteelen en ruïnes van vroegere ridderburchten verhoogden nog het eigenaardige, ietwat sombere van het Meraner bergdal.

Doch ook in dit rustoord had Carl Theodor meestal geen volkomen rust. Vooral in de latere jaren, toen bekend werd, dat de hertog in zijn soms haast al te ver gedreven menscheelievendheid en welwillendheid er in toegestemd had, ook in zijn vacantielijd een beperkt aantal ooglijders te behandelen, had er elk voorjaar een soort volksverhuizing van de omliggende steden en dorpen naar het schoone Meran plaats, zoodat de zieken soms dagen lang moesten wachten, eer zij in behandeling genomen konden worden. Op dringend verzoek van zijn echtgenoot, een Portugeesche prinses, die trouwens ook ijverig deelnam aan de werkzaamheid van haar man, beperkte de hertog zich hier in het belang zijner gezondheid meestal tot het uitvoeren der operaties, waartoe hij de vroegste morgenuren uitkoos, terwijl hij de overige behandeling aan de assistent- en volonairartsen, die ook hier steeds te vinden waren, overliet. Toch kon hij het niet laten, nu en dan ook in het spreekuur, dat elken middag van 2 tot 5 uren in de villa Schönau werd gehouden, te verschijnen, en interessant was het dan te zien, hoe hij soms haast niet door de dichte menigte der hulpzoekenden kon doordringen, tot men hem herkende, en dan terstond met grooten eerbied plaats voor hem maakte. Roerend was het soms de dankbetuigingen aan te hooren van de gelukkige patiënten, die hun ooglicht herkregen hadden, en bewegelijk en opgewonden als de bewoners dier streken veelal zijn, niet genoeg woorden konden vinden om jegens „Il Duca," zooals de hertog daar gewoonlijk genoemd werd, hun dankbaarheid uit te drukken. Nu, zij hadden ook wel reden dankbaar te zijn, die armen en gebrekkigen uit de dalen van Tirol en Piëmont, die behalve de hulp, die de arts hun verleende, ook nog door den menschevriend kosteloos verpleegd werden, en meestal nog een geldgeschenk voor de terugreis naar hun woonplaats ontvingen.

Voor zichzelf was Hertog Carl Theodor, niettegenstaande zijn grooten rijkdom, met weinig tevreden. Een man van weinig woorden, maar van groote goedheid, was hij wars van alle pracht en pronk der koningshoven. Onbekommerd aangaande alle hofetikette, kon men hem elken dag met vrouw en kinderen op de promenade in Meran zien wandelen en naar de muziek zien zitten luisteren, en menigeen zal verbaasd geweest zijn, als hij vernam, dat die vreemdeling in gewoon toeristencostuum, de beroemde Beiersche Hertog-oogarts was.

Zoo is dan deze zeldzame man uit zijn werkkring weggenomen, betreurd niet alleen door een talrijke familie en vele grooten dezer aarde, maar bovenal door een breede schaar van dankbare patiënten, die in hem een weldoener in den besten zin des woords verloren hebben! Of hij vrede met God gevonden heeft, voor hij van deze wereld afscheid nam? Wij weten het niet; wel weten wij, dat hij den Bijbel vereerde als het Woord van God.

D^r. J. V.